27/03/2019

“Με την πίστη θα δούμε θαύματα και το πρώτο και κύριο θα είναι η επιστροφή η δική μας”

/ Γνώμες

Κωνσταντίνος Γανωτής-Φιλόλογος-Συγγραφέας,ομιλητής και συνεργάτης του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Πειραϊκής Εκκλησίας

Ὁ ἄνθρωπος πλάστηκε μέσα στὸν Παράδεισο καὶ εὐτυχία του ἦταν ὁ Θεὸς καὶ τὰ δῶρά του, ὁλόκληρη ἡ φύση, ὑλικὴ καὶ πνευματική.

Ὑπαρξιακὸ στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου ἦταν πάντα ἡ χαρά, ἡ ἱκανοποίηση τῶν ἐπιθυμιῶν του καὶ ἡ ἀσφάλεια αὐτῶν, δηλαδὴ νὰ εἶναι αἰώνια ἀγαθὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος νὰ εἶναι αἰώνιος. Ὁ πόνος, ὁ θάνατος, ἡ κακία, οἱ φυσικοὶ νόμοι δὲν ὑπῆρχαν ἀκόμα καὶ ὁ ἄνθρωπος τὰ ἀγνοοῦσε. Ἤξερε μόνο τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀθῳότητα, ποὺ τὴν χαρακτήριζε. Καὶ κάτι ἀκόμα, αἰσθανόταν ὅτι ἡ στέρηση αὐτῶν θὰ ἦταν πολὺ κακὸ πρᾶγμα. Αὐτὸ τὸ αἰσθανόταν.

Καὶ ὅμως ἐτόλμησε νὰ ἀψηφήσει τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προτιμήσει τὸ θάνατο. Αὐτὸ ἦταν ἡ κολοσσιαία βλακεία τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν θὰ μάθουμε ποτὲ γιατί τὴν ἔκανε, ὅπως κι ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ξέρουμε γιατί ἁμαρτάνουμε · αὐτὸ εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ τὸ μυστήριο τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι ὑπαρξιακὸ στοιχεῖο κι αὐτὴ τῆς ἀνθρώπινης φύσης.

Ὅταν ὁ Κάιν ἔκανε τὴν ἀδελφοκτονία κι ἑτοιμάστηκε νὰ δεχτεῖ τὴν ποινή του, τὸν θάνατο, ἐξεπλάγη ἀπὸ τὴν βεβαίωση ὅτι δὲν θὰ πεθάνει, ὅπως δὲν πέθαναν καὶ οἱ γονεῖς του ἀμέσως μετὰ τὸ ἁμάρτημά τους. Ὁ Θεὸς ἔδωσε χρόνο στοὺς ἐπαναστάτες τοῦ Παραδείσου γιὰ μετάνοια. Αὐτὸ ὁ Κάιν δὲν τὸ δέχτηκε ἔτσι καὶ καταπιάστηκε νὰ οἰκοδομήσει τὴν εὐτυχία του, τὴν δική του καὶ τῶν ἀπογόνων του, χωρὶς τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. « Κάιν δὲ ἦν οἰκοδομῶν πόλιν ». Καταπιάστηκε δηλαδὴ νὰ χτίζει πόλη. Ἡ πόλη ἀποτελοῦσε ἕνα καινούργιο Παράδεισο, ὅ,τι ἔβλεπε γύρω του ἦταν φτιαγμένο ἀπ’τὸν ἄνθρωπο. Καὶ αὐτὸν τὸν τεχνητὸ Παράδεισο τὸν ἔκανε καὶ σὰν κατήχηση στὸ υἱό του τὸν Ἐνὼχ καὶ στοὺς ἀπογόνους του. Τοὺς κατηχοῦσε στὴν καινούργια θρησκεία, στὴ λατρεία τοῦ ἀνθρώπου ὡς καινούργιου Θεοῦ. Γι’αὐτὸ καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κάιν ὀνομάστηκαν ἄνθρωποι. (Τὴν πόλη ποὺ οἰκοδόμησε ὁ Κάιν τὴν ὀνόμασε Ἐνώχ-τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ του).

Ὕστερα, ὅταν γεννήθηκε ὁ Σήθ, ὁ συνεχιστὴς τῆς ἄλλης παράδοσης, τῆς παράδοσης ποὺ εἶχε ξεκινήσει ὁ Ἄβελ, δὲν ἤθελε οἱ ἀπόγονοί του νὰ ὀνομάζονται ἄνθρωποι κι ἔτσι ὀνομάστηκαν « υἱοὶ Θεοῦ ». Αὐτοὶ δὲν κατοικοῦσαν σὲ πόλη · ἔβλεπαν γύρω τους τὰ θαυμάσια δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ καὶ ζοῦσαν κοντὰ στοὺς γενάρχες τους, ποὺ εἶχαν ἐγκατασταθεῖ « κατέναντι τοῦ Παραδείσου » κι ἀπὸ ΄κεῖ τὸν ἔβλεπαν καὶ στέναζαν καὶ θρηνοῦσαν « οἵων ἀγαθῶν ἐστερήθησαν » μὲ τὴν παρακοή τους.
Στὸ μεταξὺ ἡ πόλη τῶν ἀνθρώπων ζοῦσε μέσα στὸ δημιουργικὸ ὀργασμὸ τῆς « ἀνάπτυξης καὶ τῆς προόδου ». Μὲ τὰ ἐπινοημένα ἀγαθὰ ἀπώθησαν κάθε ἀνάμνηση τοῦ Παραδείσου καὶ ῥίχτηκαν στὸν ἀγῶνα τῆς ἱκανοποίησης τῶν ἐπιθυμιῶν τους. Ἔτσι ἔφτασαν νὰ γίνουν σκάνδαλο γιὰ τοὺς « υἱοὺς τοῦ Θεοῦ », ποὺ ἔβρισκαν τὶς θυγατέρες τῶν « ἀνθρώπων » ἑλκυστικότερες καὶ ζευγάρωναν μαζί τους καὶ τότε χάθηκε σχεδὸν κάθε ἐλπίδα μετάνοιας καὶ ὁ Θεὸς ἔφερε τὸν κατακλυσμό. Δηλαδὴ ὅταν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς γῆς ἔγιναν ἀστοί · καὶ οἱ ἀστοὶ μ’ὅλη τὴν πρόοδο καὶ τὴν ἀνάπτυξη δὲν κατάφεραν νὰ βροῦν τὴν εὐτυχία τους. Πάντως δὲν ἤθελαν νὰ παραδεχτοῦν τὴν ἀποτυχία τους καὶ πίστευαν ὅτι χρειάζονται κάποιες βελτιώσεις καὶ θεραπεῖες ποὺ θὰ καθιστοῦσαν τὴν ἁμαρτία τους αἰώνια · γι’ αὐτὸ ὁ Θεὸς ἔφερε τὸν κατακλυσμό · τὸ κακὸ εἶχε γίνει στὴν πράξη ἀθεράπευτο.

Αὐτὴ ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀκούγεται σὰν παραμύθι, γιατὶ ἐμεῖς οἱ ἀστοὶ ἀσκηθήκαμε σὲ ἄλλη γλῶσσα καὶ σὲ ἄλλη λογική. Ὁ Θεὸς ὅμως μᾶς μίλησε

μέσῳ τοῦ Μωϋσῆ σ’ αὐτὴ τὴ γλῶσσα καὶ μ’αὐτὴ τὴ λογική. Ἐπειδὴ ὅμως ὅσα γράφει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι καὶ γεγονότα ἱστορικὰ ἀλλὰ καὶ σύμβολα τῆς Ἱστορίας, αὐτὴ ἡ διήγηση τῆς Γένεσης ἐφαρμόζεται συμβολικὰ στὴν παντοτινὴ καὶ τὴ σύγχρονη Ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Τώρα ποὺ γίναμε σχεδὸν ὅλοι ἀστοί, μοιάζουμε πολὺ μὲ τὸ «ἀνθρώπινο γένος», πρὶν ἀπ’τὸν κατακλυσμό. Φαίνεται ὅμως πὼς στὸν τότε κόσμο, ποὺ ἦταν ὀλιγάριθμος, ἐξαίρεση ἦταν μόνον ὁ Νῶε, ποὺ ἄξιζε νὰ σωθεῖ μέσα στὴν Κιβωτό. Ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ δυὸ χιλιετίες ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, θὰ πρέπει νὰ ἔχει πολλοὺς Νῶε ἡ οἰκουμένη καὶ αὐτοὶ οἱ Νῶε συγκρατοῦν τὴν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ καὶ καθυστεροῦν τὴν «δικαίαν αὐτοῦ ἀπειλήν».

Ὅλες οἱ προσπάθεις τοῦ σύγχρονου ἀστοῦ νὰ ἀπολαύσει τὴν πολυπόθητη εὐτυχία συνιστοῦν μιὰ μεγάλη τραγῳδία. Ἡ λέξη ποὺ ξεστομίσαμε, ἡ τραγῳδία, μᾶς θυμίζει ὅτι καὶ στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα οἱ ποιητές μας τέτοια παράστησαν τὴν προσπάθεια τοῦ ἀρχαίου ἀνθρώπου νὰ εὐτυχήσει. Πλοῦτος καὶ ἐξουσία ἦταν τὸ ἱστορικὸ ἰδανικὸ ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος πρὸ Χριστοῦ, ἀπὸ τὰ μυθικὰ ἀκόμα χρόνια. Ὁ τραγικὸς Εὐριπίδης μᾶς μαρτυρεῖ σ’ἕνα χορικὸ στὶς Βάκχες του :
“ Τί τὸ σοφὸν ἢ τί τὸ κάλλιον παρὰ θεῶν γέρας ἐν βροτοῖς
ἢ χεῖρ’ ὑπὲρ κορυφᾶς τῶν ἐχθρῶν κρείσσω κατέχειν ; ”
(Ποιό εἶναι τὸ σοφὸ καὶ ποιό τὸ ὡραιότερο δῶρο ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους παρὰ νὰ ἔχει κανεὶς τὸ χέρι δυνατότερο πάνω ἀπ’τὴν κορυφὴ τῶν ἐχθρῶν ;)
Καὶ ὁ ἄλλος τραγικὸς ὁ Σοφοκλῆς, σὰν νὰ ἤθελε νὰ συνηγορήσει μὲ τοὺς «υἱοὺς τοῦ Θεοῦ», ποὺ νικήθηκαν ἀπὸ τὰ κάλλη τῶν θυγατέρων τῶν «ἀνθρώπων», μᾶς ἔδωσε κι αὐτὸς ἕνα χορικὸ ποὺ ἀρχίζει κι αὐτό μὲ τὸ :
“ Ἔρως ἀνίκατε μάχαν. ”

Εἶδε ὅμως ὁ Σοφοκλῆς καὶ τὴ ματαιότητα τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ διαχρονικὰ καὶ βροντοφώναξε ἐκεῖνο τὸ τολμηρό :
“Ἰὼ γενεαὶ βροτῶν, ὡς ὑμᾶς ἴσας καὶ τὸ μηδὲν ζώσας ἐναριθμῶ. ”
(Ἀλλοίμονο, γενιές τῶν ἀνθρώπων, πῶς [ἢ γιατὶ] σᾶς βλέπω καὶ σᾶς μετράω [σᾶς λογαριάζω ἢ σᾶς βαθμολογῶ] νὰ ζεῖτε ἴσα μὲ τὸ μηδέν.)

Μέσα στὴν καρδιὰ τοῦ αἰώνα, ποὺ τὸν εἶπαν χρυσοῦν αἰῶνα, ὁ ποιητὴς βλέπει ὅλες τὶς γενιὲς τῶν ἀνθρώπων καὶ τὶς βαθμολογεῖ νὰ ἀξίζουν ἐν ζωῇ (ὄχι μετὰ θάνατον) μ’ἕνα ὁλοστρόγγυλο μηδέν ! Ὅσο γιὰ τὴν «ἀρχὴν» ὅπως ὀνομάζει ὁ Περικλῆς τὴν ἐξουσία, ὁ Σοφοκλῆς πάλι μᾶς βροντοφωνάζει «ὕβρις φυτεύει τύραννον» · ἴσα-ἴσα ὅτι καυχιόταν ὁ Περικλῆς γιὰ τὴν Ἀθήνα του. Ἡ ἐξουσία γεννιέται ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ! Αὐτοὶ οἱ στίχοι ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων μας προγόνων ἀποτελοῦν τοὺς σαφέστερους ὁρισμοὺς τῆς ἀστικῆς κοινωνίας. Καὶ ὡς παράδειγμα ἐνδεικτικὸ μᾶς ἀναφέρει ὁ Περικλῆς στὸν Ἐπιτάφιό του ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τὸ νὰ εἶναι τόσο πετυχημένοι ἀστοὶ τρῶνε τὰ εἰσαγόμενα ἐξωτικὰ προϊόντα μὲ

τὴν ἴδια αἴσθηση ποὺ τρῶνε τὰ ἐγχώρια. Οἱ ἀφελεῖς φιλόλογοι τῆς πατρίδας μου διδάσκοντας τὸν Ἐπιτάφιο στὰ Ἑλληνόπουλα, τὰ παρακινοῦν νὰ γίνουν καλοὶ πατριῶτες, νικητές, γιὰ νὰ τρῶνε ἀνανάδες, μπανάνες καὶ ἀβοκάντο τόσο εὔκολα ὅσο τὶς ἐλιὲς καὶ τὰ σῦκα τοῦ χωριοῦ τους !

Βλέπουμε λοιπὸν πόσο σχετικὸ εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἱστορίας τῶν παραμονῶν τοῦ κατακλυσμοῦ μὲ τὴν Ἱστορία τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος καὶ ὅλων τῶν αἰώνων τῆς ἀνθρωπότητας.

Ἀδελφοί μου, δὲν κάνω αὐτὴ τὴ διάλεξη γιὰ ἐπίδειξη γνώσεων ἢ πρωτοτυπίας. Μὲ ὁδηγοῦν πολὺ περισσότερο πατρικοὶ λόγοι. Βλέπω σχεδὸν ὅλους σας σὰν παιδιά μου καὶ ξέρω ὅτι θὰ δώσω λόγο στὸν Πλάστη μας, ἂν δὲν ἐπιχειρήσω νὰ ἐμποδίσω, ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ μένα, τὸν κατήφορο πρὸς τὸν χαμό. Γιατὶ ὅλος αὐτὸς ὁ βαρύγδουπος μῦθος τοῦ ἀστικοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ τὸν ζοῦμε στὶς μέρες μας, εἶναι ἕνας μῦθος τραγικός · μῦθος τραγικός, ποὺ κοστίζει τὴν ἀπώλεια τῆς εὐτυχίας σὲ δισεκατομμύρια ψυχές. Καὶ εἶναι μῦθος γιατὶ οἱ ἄνθρωποι τὸν πιστεύουν χωρὶς νὰ ἐπαληθεύεται. Εἶναι καθαρὴ μάταιη πίστη.

Ἔτσι καὶ ὁ χορὸς τῶν Θηβαίων στὸ δρᾶμα «Οἰδίπους τύραννος», ὅταν βεβαιώθηκε ὅτι ἔγιναν ὅλα αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν θαυμαστὸν Οἰδίποδα, ἔνιωσε νὰ συντρίβεται ὁ μῦθος τῆς εὐδαιμονίας του, δηλαδὴ νὰ διαψεύδεται ὁ μῦθος τῆς ἀστικῆς ζωῆς του μὲ τὸν καλὸν ἄρχοντα κ.τ.λπ. καὶ φωνάζει : “Εἰ ταῦτ’ ἀνεκτά, τὶ μάταν χορεύω ;” (Ἂν αὐτὰ εἶναι ἀνεκτὰ [ἐννοεῖται ἀπὸ τοὺς θεοὺς], γιατί μάταια χορεύω ;).

Κατ’αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ σημερινὸς ἀστός βλέπει νὰ χάνονται καὶ νὰ διαψεύδονται τὰ ἀστικὰ ὄνειρά του, ὅτι δηλαδὴ θὰ ἔχει πλοῦτο καὶ δύναμη νὰ γίνει εὐτυχισμένος μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν πολιτικὴ καὶ ὅμως βλέπει νὰ κατατρύχεται ἀπὸ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ ἀδυναμία νὰ συλλάβει ἕνα στέρεο νόημα τῆς ζωῆς. Βλέπει τὸν θάνατο νὰ σαρώνει τὰ πάντα καὶ βρίσκεται στὴ φάση νὰ φωνάξει μαζὶ μὲ τὸν Σοφοκλῆ « Ἰὼ γενεαὶ βροτῶν, ὡς ὑμᾶς ἴσας καὶ τὸ μηδὲν ζώσας ἐναριθμῶ ». Γι’αὐτὸ σὰν τὸν χορὸ τῶν Θηβαίων αἰσθάνεται κι αὐτὸς ὅτι μάτην χορεύει. Κάπως ἔτσι γεννιέται ἡ κατάθλιψη στὸν κόσμο, οἱ καταχρήσεις, τὰ παρὰ φύσιν πάθη, οἱ κατακτήσεις ἄλλων χωρῶν καὶ … ἡ εὐτυχία χάνεται.

Σήμερα οἱ μεγάλες Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ ὑπόλοιπου δυτικοῦ κόσμου διαθέτουν ὅπλα τρομερά, ἀστυνομίες, ἀντιτρομοκρατικὲς ὑπηρεσίες, ὑπηρεσίες πληροφοριῶν, καὶ ὅμως τρέμουν μπροστὰ σ’ἕνα παιδί, ποὺ τὄχουν ζώσει μὲ ἐκρηκτικά. Ξοδεύουν ἀμύθητα ποσά, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἐχθρούς, ποὺ ὅπως διαπιστώνουν ἔκπληκτοι κάποια στιγμὴ εἶναι δικά τους παιδιά. Ἡ παιδεία τους ἐξευτελίζεται ἔτσι, ποὺ ἐκπαιδεύει νέους ποὺ μισοῦν θανάσιμα (καὶ ὄχι

ἀδικαιολόγητα συχνὰ) τοὺς γονεῖς τους. Ἐκπαιδεύει γυναῖκες ποὺ πληρώνουν γιατρούς, γιὰ νὰ σκοτώσουν τὰ παιδιά τους μὲ τὶς ἐκτρώσεις. Ἀκόμα μὲ τὴν «σοφή» τους οἰκονομία ἔχουν ὑποδουλωθεῖ ὅλα τὰ κράτη σὲ ἀόρατους δανειστὲς καὶ στενάζουν οἱ πιὸ ἀδύναμοι λαοὶ ἀπὸ δυσβάσταχτα χρέη. Οἱ ἄνθρωποι, μὲ τὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν πολιτική, ἀπέσπασαν ἀνυπολόγιστα κέρδη ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευση γῆς καὶ θαλάσσης καὶ παρ'ὅλ'αὐτά, σ'αὐτὴ τὴν ἐξελιγμένη ἐποχή, πεινοῦν, διψοῦν καὶ μεταναστεύουν, γιὰ νὰ βροῦν καλύτερη τύχη, ἐνῷ ἄλλοι τρέμουν τοὺς τρομοκράτες. Καὶ οἱ πυρηνικὲς κεφαλὲς καὶ τὰ δηλητηριώδη ἀέρια παραμονεύουν στὰ ὁπλοστάσια. Αὐτὰ δὲν εἶναι κινδυνολογίες, εἶναι ἡ ἀπόδειξη τῆς ἀποτυχίας τοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ ἀστοὶ δὲν μποροῦν πιὰ νὰ ζήσουν χωρὶς τὸν ψυχίατρό τους, χωρὶς τὸν ἀστρολόγο τους, χωρὶς τὸν τραπεζίτη καὶ τὸν σεκιουριτά τους καὶ χωρὶς πορνεία καὶ μοιχεία. Ὁ μηδενισμὸς ἔχει σαρώσει παραδόσεις, θρησκεῖες, θεσμοὺς ὅπως ἡ οἰκογένεια, ἡ φιλοξενία, ὁ πατριωτισμός. Οἱ ἐξαιρέσεις ἔχουν τὸ μειονέκτημα νὰ εἶναι ἐξαιρέσεις καὶ βρίσκονται συνήθως στὶς τάξεις τῶν φτωχῶν καὶ τῶν περιθωριοποιημένων. Αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὴν ἐξαντλημένη ἐλπίδα γιὰ μιὰ ἀνάκαμψη.

Ὅταν ὅμως πεισθοῦν οἱ ἀστοὶ ὅτι μὲ τὴν φιλοσοφία αὐτὴ δὲν ἔχουν ἐλπίδα νὰ εὐτυχήσουν ἀληθινὰ καὶ νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸν μῦθο τοῦ πολιτισμοῦ, ποῦ ἄραγε θὰ στραφοῦν ; Δὲν ξέρουμε, γιατὶ ὁ κόσμος καλλιέργησε τρόπους σκέψης ποὺ μόνο στὸ χάος ὁδηγοῦν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴ ῥαθυμία τους δὲν ἀλλάζουν εὔκολα φιλοσοφία ζωῆς. Ὑπάρχει ὅμως βαθιὰ μέσα στὸν καθένα μας ἕνας ἀπωθημένος ἅγιος καὶ στὴν ἀποκάλυψή του ὁδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ μεγάλη θλίψη, ἀπὸ τὸν μεγάλο πόνο · ἔτσι μᾶς ὠφελοῦν πρακτικὰ καὶ παράλογα οἱ δυστυχίες καὶ οἱ συμφορές !

Σὲ κάθε τόπο ὅμως καὶ σὲ κάθε ἐθνικὴ παράδοση ἔχει ἐγκαταστήσει ὁ Θεὸς μνημεῖα τῆς ὕπαρξής του καὶ ὑπομνήματα τῶν ἐντολῶν του. Καὶ καθὼς δὲν ζητάει ἀπὸ ὅλους παρὰ ἕνα ἐλάχιστο ὑπακοῆς στὶς ἐντολές του, δηλαδὴ τὴν ἀγάπη, τὴ φιλανθρωπία, ὁ κάθε ἀστὸς καὶ γενικὰ ὁ κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ κερδίσει Παράδεισο μὲ τὴν ἀρετὴν αὐτή. Καὶ μπορεῖ νὰ ζυγίζει μὲ ἀκρίβεια πόσο καλὸ καὶ πόσο ἀναγκαῖο εἶναι ἡ φιλανθρωπία ἐκτιμῶντας πόσο αὐτὸς τὴν χρειάζεται καὶ τὴν αἰσθάνεται ὁ ἴδιος, ὅταν τοῦ τὴν προσφέρουν.

Γιὰ νὰ φτάσουμε ὅμως νὰ γίνουμε φιλάνθρωποι πρέπει νὰ διώξουμε ἀπὸ μέσα μας τὴν ἀστικὴ φιλοσοφία, τὴν μετατροπὴ δηλαδὴ τοῦ ἑαυτοῦ του ὁ καθένας σὲ κέντρο τοῦ κόσμου, καὶ ἀποβάλλοντας τὸν κοσμικὸ «ἀνθρωπισμό».Ὕστερα πρέπει νὰ ἀλλάξουμε τὸν τρόπο σκέψης μας, νὰ πάψουμε δηλαδὴ νὰ εἴμαστε ὀρθολογιστὲς καὶ νὰ ἀναζητήσουμε τὴν πίστη· ἡ πίστη κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο εἶναι : " Πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων". Μὲ τὴν πίστη θὰ ἰδοῦμε θαύματα καὶ

τὸ πρῶτο καὶ κύριο θὰ εἶναι ἡ ἐπιστροφὴ ἡ δική μας. Ἔτσι θὰ εὐτυχήσουν οἱ ἀστοί, ὅταν πάψουν δηλαδὴ νὰ εἶναι ἀστοὶ καὶ ἀναζητήσουν τὸν Παράδεισο μὲ τὴν ἀθῳότητα καὶ τὴν φιλανθρωπία. Δὲν θὰ χρειάζεται ὀργιαστικὲς ψυχαγωγίες πιὰ ὁ ἄνθρωπος, παραισθησιογόνα, τυχερὰ παιχνίδια, διαστροφές, πλοῦτο καὶ ἄλλα, ποὺ τὰ χρειάζεται τώρα, γιὰ νὰ ἐπαληθεύει ἔστω καὶ μάταια διαρκῶς τὸν μῦθο τῆς χωρὶς Θεὸ εὐτυχίας.

Μὲ τὶς πρῶτες ἀπόπειρες ἀμφισβήτησης τῆς ἀστικῆς ψυχολογίας θὰ φυσήξει ἕνα ἀεράκι ἀνοιξιάτικο στὴν ψυχή μας, θὰ διώξει τὰ σύννεφα τῆς κατάθλιψης καὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ νιώθουν ἀθῷοι καὶ χαρούμενοι, χωρὶς νὰ τοὺς νοιάζει ἂν τοὺς χαρακτηρίσουν ἀφελεῖς καὶ χαζοχαρούμενους, ὅπως δὲν νοιάζει καὶ στὰ παιδιά.

Ἐπίλογος

Ἀδελφοί μου, ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου ἔχει συντελεστεῖ μὲ τὴ θυσία τοῦ Χριστοῦ καὶ μὲ τὴν Ἀνάστασή του. Δὲν ἀπαιτεῖται πλέον ἄλλη θυσία παρὰ μόνον ἡ ὁμολογία τῆς ἀποτυχίας μας. Νὰ σταματήσουμε τὸν τεχνητὸ Παράδεισο τοῦ ἀνθρώπου-Θεοῦ. Ἡ ὁμολογία αὐτὴ ἀποτελεῖ λογικὴ κρίση, γιὰ νὰ φέρει θεραπεία πρέπει νὰ γίνει ἐξομολόγηση, ἀλλὰ αὐτὸ ἐμποδίζεται ἀπὸ τὴν ῥαθυμία καὶ τὴν ἀλαζονεία τῶν ἀνθρώπων. Τὰ ἄγρια αὐτὰ θηρία δὲν τὰ νικάει καμμιὰ διαλεκτική, κι ἂς εἶναι αὐταπόδεικτη ἡ ἀποτυχία μας. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἕνα εἶδος μάρτυρα τῆς ἰδεολογίας του, κι ἂς εἶναι αὐτὴ ποὺ χάλκευσε τὰ δεσμά του. Ὅταν ὅμως μέσα στὴν παραζάλη τῆς δυστυχίας του, γυρίζοντας ἀπὸ τὴν κηδεία τοῦ τέκνου του ἢ τὴν ψυχιατρικὴ κλινική, ὅπου πῆγε καὶ τὸ ἔκλεισε ἢ ὅταν μετὰ τὸ διαζύγιο ἰδεῖ τὰ ὀργισμένα μέσα στὴν ἀπελπισία τους μάτια τῶν παιδιῶν του ἢ ὅταν γυρίζει σπίτι της ἡ γυναῖκα μετὰ τὴν ἔκτρωση ἰδεῖ ἐσένα νὰ γυρίζεις ἀπὸ τὴν λειτουργία ἀναπαυμένος, εἰρηνικὸς κι εὐχαριστημένος καὶ μὲ τὴν ἐκτίμηση τῶν παιδιῶν σου, τότε μπορεῖ νὰ παρακινηθεῖ νὰ κλάψει καὶ τὸ κλάμα θὰ σώσει τὸν κόσμο, ἀδελφοί μου.

Τὸ δυνατὸ χαρτὶ τοῦ Θεοῦ στὴν πάλη του μὲ τὸν διάβολο τὸ πετυχαίνει μὲ τοὺς μάρτυρες. “Μάρτυρες Κυρίου πάντα τόπον ἁγιάζετε”, φωνάζει ἡ Ἐκκλησία μας. Αὐτοὶ οἱ μάρτυρες τῶν πρώτων αἰώνων τῆς Ἐκκλησίας μας ἐλύγισαν τὴν ἀλαζονεία τοῦ κόσμου καὶ σήκωσαν τὰ στέμματα ἀπὸ τὶς κεφαλὲς τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ τὰ φόρεσαν στοὺς χριστιανοὺς βασιλιάδες τῆς ῥωμιοσύνης χωρὶς αἷμα, μόνο μὲ τὸ μαρτύριο τῆς ὑπομονῆς. Αὐτὸ τὸ ῥόλο μᾶς ἀναθέτει στὴ δύσκολη τούτη ἐποχὴ ὁ Θεός. Νὰ δώσουμε τὴ μαρτυρία τῆς ἀλήθειας του καὶ τῆς ἀγάπης του. Καὶ χαίρομαι, γιατὶ καὶ μὲ τὴν παρουσία σας ἐδῶ σ’αὐτὴ τὴν ὁμιλία δείχνετε ὅτι ἤδη ἀναλαμβάνετε αὐτὸν τὸν ῥόλο. Συγχαρητήρια.